	แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ Design Thinking	หน่วยที่ 1
	รหัส 30100-1014 วิชา กลศาสตร์วิศวกรรม	สอนครั้งที่ 1-2
	ชื่อหน่วย ระบบแรง	จำนวน 6 ชม.

สาระสำคัญ

แรงเป็นหัวใจสำคัญของกลศาสตร์วิศวกรรม ความรู้เกี่ยวกับระบบแรงจะเป็นพื้นฐานที่จำเป็นต้องใช้ในการศึกษากลศาสตร์ในขั้นสูงต่อไป เช่น การวิเคราะห์โครงสร้าง การวิเคราะห์ความเค้น เป็นต้น แรงเป็นเวกเตอร์ชนิดหนึ่ง ซึ่งต้องมีการกำหนดทั้งขนาดและทิศทาง การรวมแรงจึงไม่สามารถทำได้แบบพีชคณิตทั่วไปได้ ในบทนี้เป็นการศึกษาลักษณะของแรง การรวมแรงแบบต่าง ๆ ทั้งในระนาบและระบบปริภูมิ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับระบบแรงทั้งในระนาบและปริภูมิ
2. เพื่อให้มีความเข้าใจในการหาแรงย่อยและแรงลัพธ์ของแรงในระนาบและปริภูมิ

สมรรถนะประจำหน่วย

1. บอกความหมายของสเกลาร์และเวกเตอร์ได้
2. หาแรงรวมในระนาบได้
3. คำนวณหาแรงย่อยโดยการแตกแรงได้
4. คำนวณหาแรงรวมจากแรงย่อยในระนาบ xy ได้
5. คำนวณแรงในระบบปริภูมิได้

สาระการเรียนรู้

1. สเกลาร์และเวกเตอร์
2. การรวมแรงในระนาบ
3. การแตกแรง
4. การรวมแรงย่อยแทน x แทน y
5. ระบบแรงปริภูมิ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

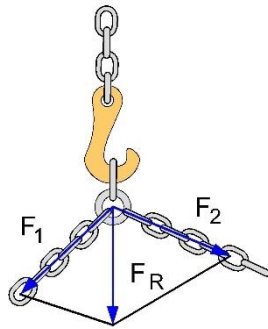
ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. นำเข้าสู่บทเรียน โดยใช้คำถามนำเข้า ด้วยกระบวนการ Design Thinking ด้วยการเอาใจใส่ การใช้เวลาทำความเข้าใจกับปัญหาที่กำลังพยายามแก้ไข จากทั้งการถาม การสังเกต การติดตาม เพื่อให้รู้ถึงประสบการณ์หรือมูลเหตุจูงใจ โดยความเอาใจใส่ด้วยกระบวนการ Design Thinking บนพื้นฐานของการยึดคนหรือเป็นศูนย์กลาง (Human Centered) หรือก็คือการหาความต้องการที่แท้จริงที่เราเรียกว่า Insight เพื่อมาเติมเต็มความต้องการของผู้เรียน เพื่อเก็บข้อมูลไว้ใช้ในการปรับปรุงแผนการสอนต่อไป

- เมื่อนำเหล็กมาต่อกัน นักศึกษาสามารถวัดขนาดเหล็กโดยการบวกกัน แต่ทำไม่ระยะขจัดซึ่งมีหน่วยเหมือนกันกับขนาดของเหล็ก จึงไม่สามารถวัดด้วยการบวกกันได้โดยตรง

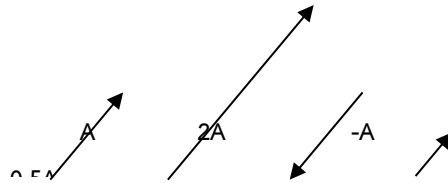
- ทำไม้คน 2 คน ออกแรงดึงเชือก 2 เส้น ที่ยึดไว้กับรถ โดยออกแรงต่างทิศทางกัน แต่รถสามารถเคลื่อนที่ไปในทิศทางตรงได้

2. คุรยกตัวอย่างการกระทำของแรงในงานทางด้านวิศวกรรม เพื่อขจัดปัญหาที่พบในชั้น Define ในกระบวนการ Design Thinking

ชั้นสอน

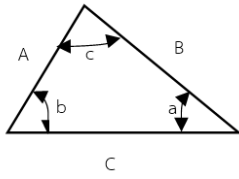
3. คุรใช้สื่อ Power Point ที่ได้สร้างต้นแบบ (Prototype) และทดสอบ(Test) จากกระบวนการ Design Thinking แล้ว ประกอบการอธิบาย เพื่อแสดงให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับคุณสมบัติต่างๆ ของเวกเตอร์ (vectors) ได้แก่ การเขียนสัญลักษณ์ของเวกเตอร์ การคูณหรือหารเวกเตอร์ด้วยสเกลาร์ การรวมและการลบเวกเตอร์

จากนั้นครูเชื่อมโยงจากคุณสมบัติของเวกเตอร์ไปถึงลักษณะของแรง เพื่อให้ผู้เรียนตั้งข้อสังเกตว่า แรงเป็นเวกเตอร์ชนิดหนึ่ง และให้ผู้เรียนช่วยกันสรุป (Ideate) เพื่อพัฒนากระบวนการ Design Thinking ต่อไป ข้อกำหนดและเงื่อนไขของแรง โดยที่แรงต้องมีการกำหนดคุณลักษณะ ดังนี้

- ขนาด (magnitude) เป็นการบอกถึงปริมาณความมากน้อยของแรง มีหน่วยเป็นนิวตัน (N) และ
- ทิศทาง (direction) เป็นการบอกถึงแนวของแรงที่กระทำโดยวัดแนวแรงกับแกนอ้างอิงว่าแนวแรงกระทำในทิศทางมุมเท่าใดกับวัตถุ และบอกถึงทิศทางที่แรงกระทำกับวัตถุว่าไปทางซ้ายหรือขวา ขึ้นหรือลง ซึ่งสามารถแสดงด้วยหัวลูกศร

4. คุรใช้สื่อ Power Point ที่ได้สร้างต้นแบบ (Prototype) และทดสอบ(Test) จากกระบวนการ Design Thinking แล้ว ประกอบการอธิบายหลักการรวมเวกเตอร์ โดยใช้วิธีการวาดรูป และวิธีการคำนวณโดยใช้หลักการตรีโกณมิติ

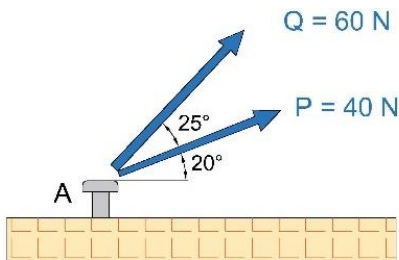
กฎโคไซน์

$$C = \sqrt{A^2 + B^2 - 2AB \cos c}$$

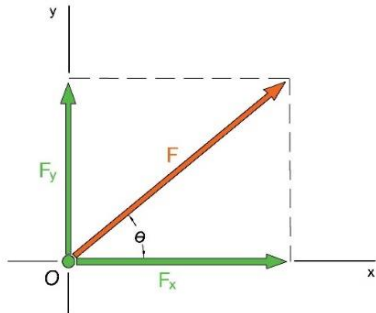
กฎไซน์

$$\frac{A}{\sin a} = \frac{B}{\sin b} = \frac{C}{\sin c}$$

5. ครูให้ผู้เรียนฝึกการหาแรงลัพธ์ โดยยกตัวอย่างแรง 2 แรง คือ แรง P และแรง Q กระทำต่อหมุด A ตามแบบหุ่นจำลอง

6. ครูอธิบายหลักการแตกแรง เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาโจทย์ แรง F ที่แตกไปในทิศทางแกน x และแกน y เรียกว่าแรงย่อยในแนวแกน x (F_x) และแรงย่อยในแนวแกน y (F_y) ตามลำดับ โดยการแตกแรงนี้ใช้วิธีการวาดรูปเป็นรูปสี่เหลี่ยม

ค่าของแรง F_x และ F_y อาจเป็นบวกหรือลบก็ได้ขึ้นกับทิศของแรงที่กระทำ ถ้าแรงมีทิศชี้ไปทางบวกค่าจะเป็นบวก และเช่นเดียวกันถ้าแรงมีทิศชี้ไปทางลบค่าจะเป็นลบ ส่วนขนาดของแรงย่อยทั้ง 2 นี้สามารถหาได้จากสมการตั้งสมการด้านล่าง เมื่อ θ คือ มุมที่แรง F กระทำต่อแกน x

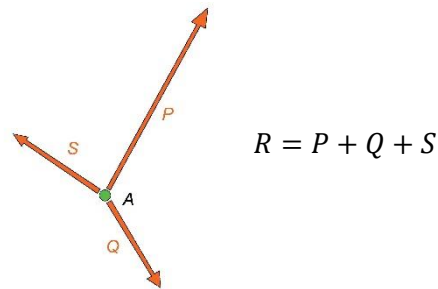
$$F_x = F \cos \theta$$

$$F_y = F \sin \theta$$

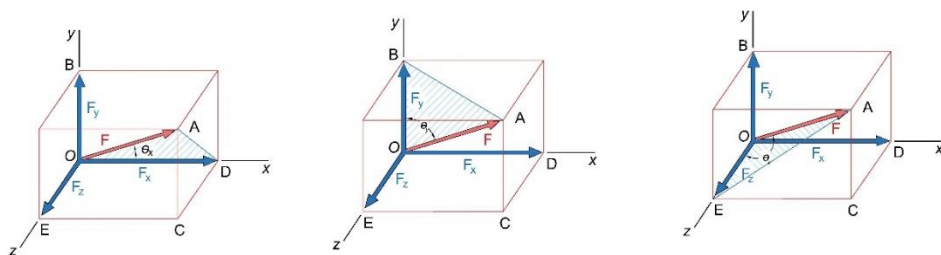
$$\tan \theta = \frac{F_y}{F_x}$$

$$F = \sqrt{F_x^2 + F_y^2}$$

7. ครูยกตัวอย่างให้ผู้เรียนแก้ปัญหาโจทย์การแตกแรง
8. ครูอธิบายหลักการรวมแรงย่อยที่มี 3 แรงขึ้นไป โดยใช้หลักการแตกแรงแล้วรวมแรงย่อย และให้ผู้เรียนฝึกแก้ปัญหาโจทย์ที่มีแรงกระทำมากกว่า 3 แรงขึ้นไป

9. ครูอธิบายหลักการของแรงในระบบปริภูมิ และให้ผู้เรียนแก้ปัญหาโจทย์แรงในระบบปริภูมิ

ความสัมพันธ์ระหว่างแรง F กับแรงย่อย F_x , F_y และ F_z คือ

$$F = \sqrt{F_x^2 + F_y^2 + F_z^2}$$

$$F_x = F \cos \theta_x \quad F_y = F \cos \theta_y \quad F_z = F \cos \theta_z$$

$$\cos^2 \theta_x + \cos^2 \theta_y + \cos^2 \theta_z = 1$$

เมื่อมุม θ_x , θ_y และ θ_z คือมุมที่แรง F กระทำกับแกน x , y และ z ตามลำดับ

ขั้นสรุปและการประยุกต์

10. ครูและผู้เรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาที่เรียน (Ideate) เพื่อพัฒนากระบวนการ Design Thinking ต่อไป
11. ผู้เรียนทำกิจกรรมใบงาน ที่ได้สร้างต้นแบบ (Prototype) และทดสอบ (Test) จากกระบวนการ Design

Thinking

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. หนังสือเรียน วิชากลศาสตร์วิศวกรรม ของสำนักพิมพ์เอดมสันส์
2. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และ Power Point
3. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน
4. รูปภาพประกอบ
5. แบบหุ่นจำลอง

หลักฐาน

1. บันทึกการสอน
2. ผลงาน
3. แผนจัดการเรียนรู้
4. ใบเช็คชื่อเข้าห้องเรียน

การวัดผลและการประเมินผล

วิธีวัดผล

1. สังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
2. ตรวจสอบกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้
3. ตรวจสอบแบบฝึกหัดท้ายหน่วยการเรียนรู้
4. ประเมินพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
5. สังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

เครื่องมือวัดผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
2. แบบประเมินพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม (โดยครู)
3. แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม (โดยผู้เรียน)
4. กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้
5. แบบฝึกหัดท้ายหน่วยการเรียนรู้

เกณฑ์การประเมินผล

1. เกณฑ์ผ่านการสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
2. เกณฑ์ผ่านการประเมินพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม คือ ปานกลาง (50 % ขึ้นไป)
3. กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ เกณฑ์ผ่าน คือ 50%
4. แบบฝึกหัดท้ายหน่วยการเรียนรู้ มีเกณฑ์ผ่าน 50%

กิจกรรมเสนอแนะ

ทบทวนบทเรียน

- การหาแรงรวมในระนาบ
- การหาแรงย่อยโดยการแตกแรง
- การหาแรงรวมจากแรงย่อยในระนาบ xy
- การหาแรงในระบบปริภูมิ

บันทึกหลังการสอน

1. ผลการจัดการเรียนรู้ตามแผนการสอน

1.1 วัน เดือน ปี .....สอนครั้งที่ ...1/15... สาขา/ชั้นปี .....จำนวนผู้เรียน.....คน
มาเรียนปกติ.....คน ขาดเรียน.....คน ลาป่วย.....คน ลากิจ.....คน มาสาย.....คน

1.2 หัวข้อเรื่อง/เนื้อหาสาระ : .....

สอนครบตามหัวข้อเรื่องในแผนฯ สอนไม่ครบเนื่องจาก.....

1.3 กิจกรรม/วิธีการสอน

ครูแนะนำและบอกจุดประสงค์ ครูอธิบาย/ถาม-ตอบ/สาธิต/

ทำแบบทดสอบก่อนเรียน ทำแบบทดสอบหลังเรียน

ทำแบบฝึกหัด/โจทย์ปัญหา ทำใบกิจกรรม/ใบงาน

อื่น ๆ (ระบุ).....

1.4 สื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้ : .....

2. ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน/ผลการสอนของครู/ปัญหาที่พบ

2.1 การวัดผลและประเมินผล/ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน : .....

2.2 สมรรถนะที่ผู้เรียนได้รับ : .....

2.3 สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม : .....

2.4 ผลการสอนของครู : .....

2.5 ปัญหาที่นำไปสู่การวิจัย : .....

3. แนวทางการพัฒนาคุณภาพการสอน

3.1 ผลการใช้และปรับปรุงแผนการสอนครั้งนี้ : .....

3.2 แนวทางการพัฒนาคุณภาพวิธีสอน/สื่อ/การวัดผล/เอกสารช่วยสอน.....